

Það er eigi nema 60 ár lídim síðan að þú var allttítt á Baltharunum og sérstaklega í Stokkseyri, að þvönnfólk stundadi sjó með karlmönnum, enda var sjósóknin mest þar eystra og er ein eins og þunnugt ev. Fram að þeim líma voru handfórin notuð sem veidarfóri, en hvortlí net eða lóðir, eins og síðar varð of lofdust þó handfórin að mestu ríður, nema í bygjunum vetrarvertíðar, og algjörlega 10-15 árum síðar.

Að vísu er minnum mí lítt þunnugt um sjóferdir, hvenna fyrr í tíminum en árið 1828, hinn 5. maí þad ár, er Kristín Þrauds dóttir vinnukona frá Stokkseyri, þá 42 ára að aldri, meðal þeirra 9 manna sem fórust á Stokkseyrarsumdi, og er sennilegt, að hún hafi verið dóttir Þrauds heitins Magnús sonar í Rodgúl, sem andaðist 7 árum áður, eða 26. ágúst 1821, eins hún „mesta stórmennis að vexti og afli, stórlýndis og atorken“ austur þar, eins og horum er lýst af þunnugum mönnum og óg hefi áður gefid í endurminningum um nokkra formenn og sjófarendur þar eystra. Þoprum mánaði áður en Kristín þessi Þrauds dóttir drukknaði, eða 8. apríl þad ár, fórst einnig annað skip á sama stað með 10 manna áhöfn og sýni þetta, að 19 menn úr fámennu hevadi drukkna á þoprum mánaði, þversu veidistodvannar þar eystra voru og eru einn geigvænlegar, enda hefi rannsókn mín í þessum efnum leitt í ljós, að í tímabilinu frá 1823 til 1927 eða í nimum 100 árum, hafa, svo vitad sé, 147 menn farist í sjó „á milli ána“, þ. e. í veidistodunum milli þjórnár og Þlvesár, og eru þeir vitanlega miklu fleiri, því eðli er þunnugt um aðra for þá af þeim sem drukknað hafa, en þá, sem henna áttu í bygdarlagum og wæis þá af utan sveitarinnu, sem fórust og jandsettu voru þar í sólmunum. Hinna er að engu gefid í Hirtljúbotnum þess prests Kalls,

heldur að einu þar sem þeir áttu heima; og er alveg ógjörlegt að leita þá uppí, vognu þess, að heimilisfangs þessara manna er hvergi getid. Vildi einhver leita þau uppí, yrði sá hinn sarni að leita í hirlju-bótum flestallra presta/calla landsins um langt árobil og semiloga fundi hann þá slati alla, þá svo má segja, að þeir hafi verið úr öllum áttum, vísuogar að of landinu, að vestan, norðan og einhvern að austan, sem norri má geta, því að um eitt skilið voru þeir eigi förr en um 600 sjómenn, er stundludu sjó frá Stokkseyri einni, af norri 50 skipum með 10-14 manna áhöfu hvert.

Slíki tilhögun um stráningu drukknaðra manna, þar eystra og annars-
stadar, eins og hún var þá og er semiloga enn, verður að teljast niðr
ófullkomin og næstum vita verð, sem ráða þyrfti bót í hild fyrsta.

Það er í frá sögur fort, að Kona sú, er hér verður gerð að mistals efni,
þuridur Einarsdóttir formáður, hafi verið 11 veta að aldri, er hún
félh í fyrsta skifti að fara á sjó, með Einari föður sínum, um vestfirna
og í góðu vefri og verður að þeirri sjóferð hennar og áðrum vilid síðar.

Þuridur Einarsdóttir formáður, er talin að vera fædd árið 1777, í Stóttum í Hauns-
hverfi; Einar, faðir hennar var sonur Einars þess, er bjó í Borg í Haunshverfi og
talid er að hafi úthýst föruþelti þeim, austan úr handbroti, er flýð í
undan Kötluvegum, sem hófst 17. Október 1755 og drukknaði í Skeiðflóði
sanna kvöldid sem honnu var úthýst og hinni svo nefndi Skeiðflóðsmóri
(síðar nefndur Selsmóri) vart af, og síðan - þj jafuvel enn í dag - vart
fylgdr augur öllum einu Einars í Borg; þj hafi ég ritad sögu um
móra þennan og margar fleiri sneiðsdranga¹ ni fyrir meira en 30 árum.
Dódir þuridar formáunn hét Helga Þjarnadóttir bnda í Gyrrabakka og
vart þau að öðrum og þriðja að frondsenni þuridar formáður og þrag.
Þjarni í Gaulverjabel.

Þuridi formanni er þannig lýst, að hún hafi verið smarráð og fljótbluga, enda ráðrið og afskiptasöm um flesta hluti, jafnvel eigi síður um þá, er aðrir áttu um að fjalla en sína eigin; þess vegna hafi hún með glöggstyggi sinni og góðri eftirleiti, jafnvel engu síður í smáum en í stórum, orðið ástýnja um margt það, háttum og síðum annara manna, huggumum þeirra og handbrögðum, sem aðrir létu sig lítið stífta eða í engum hátt til sín taka. Þvír þessa sök hafi hún áunnid sér traust og vörðingun annara manna og flestra þeirra, er með henni vóru. Í málaferlum þeim — en þau voru ódimmög — sem hún ymist hóf í hendur óðrum mönnum eða aðrir móti henni, var hún óvöggin og einbeitt við sér meiri meiri og lét ekki undan neinum, og svo orðhefjinn og fljót til andsvara, að einstítt munnur fór var, að yrdast við hana; en svo stýrnasöm og aðgötin var hún, að hún beitti aldrei óþvöðisordum eða illýðum, Alþversu harða semu senn hún komst í við þá, er hún átti í höggi við, heldur nokkurn fljótmeltari en ella og fylgdi fastan eftir hverju orði. Hins vegar, er hún lýst svo, að hún hafi verið brjóstgöð við bágstadda og borid oft blöð af þeim sem vidu að láta í minni þokann fyrir óðrum.

Þákvæmti eftirleiti hennar, það eins og áður er, að vilid, var víðbrýdd: hún veitti állu sem hún sá og heydi svo nákvæma athygli, að fá gott þótti og hafi auk þessa traust og haldgott minni; vegna þessa varð hún vissari um margt það, er aðrir höfdu enga athygli veitt og var það ein þann þetta, sem kom henni að góðu síðar meiri, er yms mál og mör þeirra markverð niðj, voru undir hana borin.

Að líkamsstapnadi er henni lýst svo, að hún hafi verið gramvaxin, meðal-ⁱlagi há og þéttvaxin um herðar; andlítið einhenni leyp niðj: Hfiri broddid mikið, augun hörd og snór, en niður-andlítið lítið og munur um smár, með

Samanþræfingun vörum, senn er hin reiddist að þurfti að hugsa
 um andsvör sín gegn þeim er við hana taladi alvörumál. Ált láttar
 hennar lýsti óvenjulega fjöri. Málrómunum var eigi mjúkur en þó eigi óvild-
 feldum. Frambúðunum var djarflegur og áhugalegur. Fflesta þótti hún
 þátrúðin öðrum mönnum og þá sérstaklega öðrum konum og einhvern ley.
 Fyrsta stíffi sem þurfdur fór á sjó með föður sínum, þá er hún var 11 veta,
 eins og áður er að vild, fór hún í steinnbloti af Þjarna bróður sínum, en hann
 var þren árum eldri en hún, og voru steinnblotin henni, sem von var,
 mikils til of stór, en þó voru sjövetlingarnir sígt við hennar höf, svo
 miáhætt og lítil sem hún þá var. Hún var elti fyrr þá en að renna
 fori sínu í botn, en fiskur kom á öngulinn; var það ein af hinum al-
 lumum Þakka-ýsum, sem venjulega voru á stord við hálfölding-
 þorð og vögu 9-10 pund eða meira, sem vildi vita, hvaða matur
 það væri, sem þurfdur bori þar á bord fyrir þá sjáfarbúa í fyrsta
 sinn er hún matreiddi fyrir þá, en mi stóð hugur þurfdar til annars
 og meira en þess eins, að framreida veizlu kostum: Hún vildi þá að sjá
 hvar það væri, sem gjarnast að sedja sig af bordum hennar og lét hún
 þá til að draga veizlugestum nor sár. Þærid var mjótt og hált, sá er
 sá er í móti togadi stóð og sterker, en hún óvön og óskulilil í móti
 að taka og svo voru ótrönu sjövetlingarnir hennar nið og flekja fyrir
 höndunum á henni, svo að ymist dró þurfdur litla forid nor þar afadma
 nor sár eða ýsam dró það úr höndum hennar en lengra niðer en áður.
 Vildi þurfdi þá svo vel til, að annar vetlingurinn féll fram af höndi henni
 og fann hún þá að hún féll beita á tali og flýgdi hinum vetlingurum líka,
 en þess að sleppa haldi á forum. Þau létu að meðast og lauk svo videring þess
 að þurfdur náði ýsum. Tannad sinn, en þurfdur reundi fori sínu í botn

Korn þegar ummúr yðu á öngul heimar og síðan ávalt 500, að undir einu
 og fori þeirrar náði botni, var listur á önglinum.

Það fór fyrir þeirri í þetta sinn lítil þvi sem fór fyrir Þorleifi Kolbeinssyni
 í vandrægu hans við fyrsta listinum, sem hann dró úr sjó austur í Þaugstaia
 bót í skipi Arnórs í Kolmóti, þótt eigi sé sagt neitt um vandræ-
 eign þeirrar við föður sinn og formann er í land Korn, eins og sagt var um
 það sem þeir fóru á milli, Arnórs og Þorleifs, í stíffi cellinum í fyrsta
 stíffid sem Þorleifur Korn af sjó, en sonni lega hafa þau bót, þeirrir og
 Þorleifur bót vandrægu ^{þafa} ánægð með afreki sínu þann daginn, þótt hlut stíffi
 þeirra hvors um sig vori sítt með hvorn nióti, eins og reyndar afli þjófr þeirra
 hvors um sig. Öll urðu síðan meir.

Þeirrir hafði hannan stelli afl við yðu þá, en hún Korn stóðtrátt upp á það
 dráttarlag góðra listimanna, að nota frekar lag og lipruvud en afl við listi-
 dráttum, með því að draga listinum hegt og létt og gefa honum aldrei 500
 niótið eftir, að hann fengi losað sig af önglinum, né heldur hlauptu 500 kratt
 í eftir, að slaki Kornist í förid og sést þá er innbyrða stýldi listinum.

Það þótti mér sýnt, af þessari fyrstu sjómennsku þeirrar, að tilvinnandi
 vori, að lofa henni, að séstja í "offar en í þetta stíffid og var það látið eftir
 henni, enda þótti hún trátt listinari en flestir aðru, þótt vandi vori. Hún
 félt þvi stírim/loti öll og sjóvetlinga við sítt hófi og vand hálfdráttin ger
 það sem eftir var af þessu vori og fóð ~~var~~ nestu vor þar á eftir, en um vetrar-
 vertíni félt hún slaki að stunda sjóinn vagna barna lórdóns síns og var
 hún ferud á 14. aldurs-ári, en um það leyti misti hún föður sinn.

Það þótti húnindum seta, að stúlka fyrir innan löitugt vori ger jófu við
 fulltíða Karlmann, þegar þeirrir vand háseti á skipi Þjanna bróður
 síns og afla var stífft milli hennar og háseta hans að jafnu, en þetta

vand elski ad sundurþykkin meðal háseta hans, því búi var þuridur
 hveginnum manni listmari og kom þá vitanlega hásetunum og útgæðinni
 eigi síður ad gagni en heimi og er þetta eitt af því sem sammar þáð, ad ef ein-
 um gengur vel, þá njóta aðrir góðs af því - , og svo var hitt, ad þuridur
 var hin fljótafa og snarasta til hvers sem var, einbar erugg og úrhadagóð,
 aðstætur og flögga, svo ad skipsmenn stætu oft máli til heimar, er í þótti
 ríða og þótti hún ráða leði fljótt og vel. Ríðumni 6 ár svo, ad þuridur var
 háseti Þjanna budi vor og vetur, ung hún hódist sem háseti til Jóns Þóðar-
 sonar hins ríka í Hóhúsum

Þegar Þásemdaflóð (öðr Stóraflóð) vand 9. janúar 1799, átti þuridur
 heima í Skéttum og sýndi hún þá athygli og framsýni í því, ad hún rástadi
 Þjanna bróður sínum ad fara hóstana tvo, sem heima og í hósthusi vösu
 og flytja þá upp á húsagard, þar sem voru óþakkaðar gar en í hósthusinu. Þó
 Þjanni ad ráðnum heimar og hóstunum vand borjíd. Hósthusid brundi og
 fjöldi hrossa, auk annars fjéðar, sem átti vösu fóruost í flóðinu

Þáð var árið 1800, sem þuridur vand háseti Jóns í Hóhúsum og hafði hann
 sotti þáð allfast ad fá hana til sín, oúda héri hús þjá honum í 19 vertíðir
 og Þóthjóni í Hóhúsum voru formáður fyrir sig, var þáð í almati ad hann fór mjo
 ad ráðnum þuridar og voru elski eins þau setum í brinasómum ijo, oim og ella
 hefði veid, ef hún hefði elski veid innan bords. Hásetum hans þótti vant um hana,
 því hún var skemtilög, ræðin og upplifgandi í ijo og í landi. Þáð lajdist þvi
 ord á, ad þuridur voru formannsefni

Þuridur Formáður.

93. 000
Þetta lítið og þrjúgjá árs maður að aldri segist hafa séð Þuríði Formánu þegar hann var í 6. ári og lýsir hann henni þannig að útliti og brúningi:

Hinn hafði hátt smá, djúpt liggjandi augu, haruleg og stöpp, nefid var í miðalangi langi, létid eitt súðubakad og mögur var hinn, en dagurinn varinn og af miðalhöð eða vel flad, hánd var létid og gráleitt.

Hinn var í miðbrúnum Kubbli eða Kápu, sem náði niður í miðja hálfana; hinn var í fagurblánum salknum og var efst í þeim hvít líta eða rúnd og brýddada stó hafði hinn í fótum, en þessu hátt í höfði, eigi háan. Svipur hafði hinn í hendu, en eigi var hinn fagurbrúnn; má vera að það hafi verið Keyri með ol eða súði. Hestihennar man eigi ekkert eftir.

Þegar ég sjá hana var hinn í einhverjum ferdalagi upp um sveitin og hann stó við að Þjalli.

Það stótti mér einhennar leyant við hana, að mér var sagt að stótti undir kvenmaður og það var nóg til þess, að ég stótti um þessu, veitti henni nákvæma athygli, enda var það alveg einstakkt að sjá þótt í brúningum ósamkyrja manna. Ekkert man eigi eftir miðbrúnn hennar, en ég held að hann hafi verið fremur óþýður og að hinn hafi þalad höft og með alvöru".